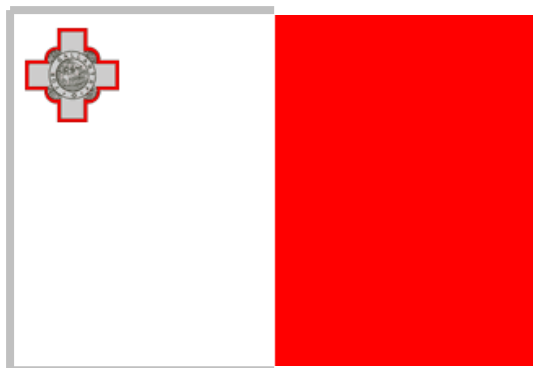

KRZYSZTOF J. GUZEK

**STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW DAWNEJ BRONI I BARWY
POLSKIE TOWARZYSTWO WEKSYLOLOGICZNE**

**S Y M B O L E I F L A G I
R E P U B L I K I M A L T Y**

**Z okazji Prezydencji Republiki Malty
w Unii Europejskiej w I półroczu 2017 r.**

Z D U N Y k Ł O W I C Z A - M A R Z E C 2017

Na stronie tytułowej flaga państwowa Republiki Malty;

(szczegółowe omówienie wzoru zawarte jest w tekście niniejszego opracowania).

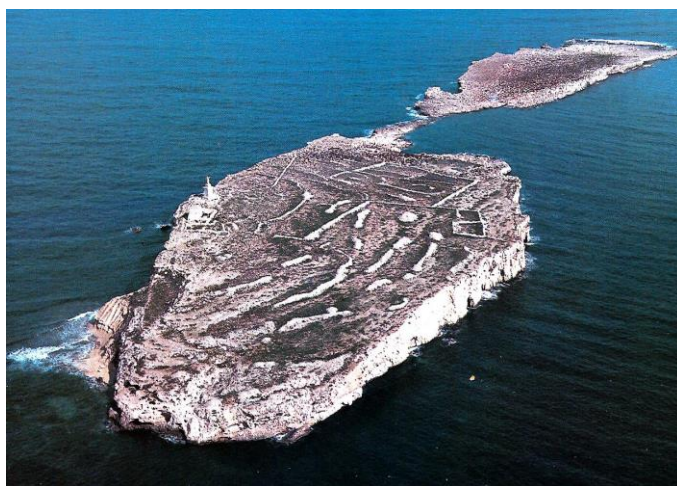
Autor wykorzystał materiały z *webside* Flags of The World oraz zbiory zgromadzone we własnym archiwum weksylologicznym.

Krzysztof J. Guzek

PTVex.

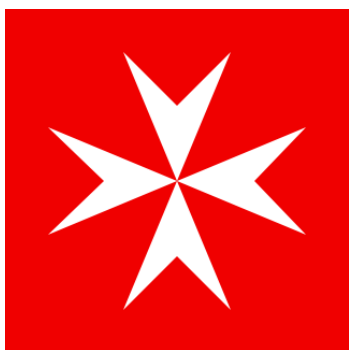
Symbole i flagi Malty [1]

Malta to położony na Morzu Śródziemnym archipelag wysp Maltańskich, z których największymi są Malta i Gozo. Na tymże archipelagu znajduje się Republika Malty o ciekawych i długich, bo liczących ponad 5 tysięcy lat dziejach. Zakresem naszych rozważań jest jednak najnowsza, dwustuletnia historia obecnej Republiki Malty – od Kongresu Wiedeńskiego (1815), na którym Wyspy Maltańskie przyznano Wielkiej Brytanii jako kolonię. Od tego czasu Wyspy Maltańskie były pod dominacją Wielkiej Brytanii, uzyskując w 1964 r. częściową niepodległość, lecz pozostając w ramach brytyjskiego Commonwealth'u, którego głową była Królowa Elżbieta II. W 1974 r. została proklamowana Republika Malty, która w 2000 r. wstąpiła do Unii Europejskiej wprowadzając walutę euro.

Wyspy Malta i Gozo

Malta kojarzy się przeciętnemu mieszkańcowi Polski przede wszystkim z Krzyżem Maltańskim – symbolem Zakonu Kawalerów Maltańskich [2] oraz symbolem morskich służb ratowniczych (obecnie oznakowania tego typu jednostek ratowniczych reguluje międzynarodowa Konwencja SAR – Search And Rescue – z 1979 r.); widnieje on również na odznace Ratownika Górniczego.

Krzyż Maltański

Emblemat SAR

Odznaka "ratownik Górniczy"

[1] Referat wygłoszony na posiedzeniu Polskiego Towarzystwa Weksylologicznego w dniu 1 kwietnia 2017 r.

[2] Jest to skrócona, często używana nazwa Zakonu Maltańskiego. Więcej o pełnej nazwie tego zakonu – Suwerenny Rycerski Zakon Szpitalników Św. Jana, z Jerozolimy, z Rodos i z Malty - patrz: "Suplement (1)".

Krzyż Maltański znany jest także turystom polskim, widnieje bowiem na ogonie samolotów pasażerskiej linii Air Malta.

Oznakowanie samolotów Air Malta

Na marginesie powyższych informacji należy wspomnieć iż przed wejściem w życie konwencji SAR jednostki ratownicze były oznakowane czerwonym krzyżem maltańskim w białym kole otoczonym czerwonym okręgiem

Statek Polskiego Ratownictwa Okrętowego (PRO) "Sztorm" z 1952 r. oznakowany krzyżem Maltańskim

Konwencja SAR pozostawiła krzyż maltański jako symbol międzynarodowego ratownictwa morskiego dodając na otoku pełną nazwę morskich służb ratowniczych i wprowadzając na jednostki pływające dodatkowe, widoczne z daleka oznakowanie:

Polska jednostka SAR "Pasat" z widocznym na maszcie oflagowaniem: banderą handlową RP, flagą Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa z emblematem SAR oraz flagą służbową statków ratowniczych

Polska bandera handlowa

Flaga MSPiR z logo SAR

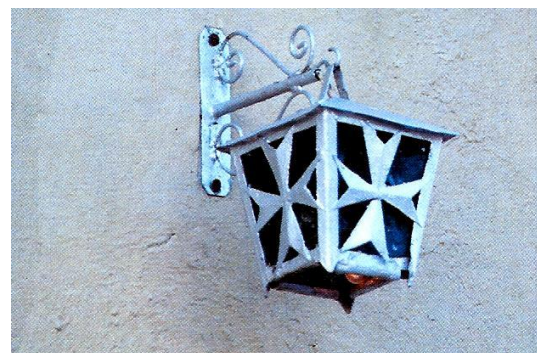

Flaga służbowa polskich jednostek ratowniczych

Krzyż Maltański to nazwa własna jednego z wielu tzw. krzyży kawalerskich, zwany także **krzyżem rycerskim**, o rozszerzających się czterech ramionach – symbolizujących cztery cnoty: wierność, honor, wstrzemięźliwość i przezorność - z których każdy zakończony jest dwoma trójkątami – symbolizującymi osiem cnót rycerskich i osiem narodowości tworzących założony w czasie średniowiecznych wypraw krzyżowych Zakon Kawalerów Maltańskich, czyli **Suwerenny Rycerski Zakon Szpitalników Świętego Jana**. Krzyż maltański towarzyszy turystom na każdym kroku po La Valette, stolicy Republiki Malty. Jest obecny w herbach Kawalerów Maltańskich, a także widnieje na skrzynkach pocztowych i na latarniach ulicznych.

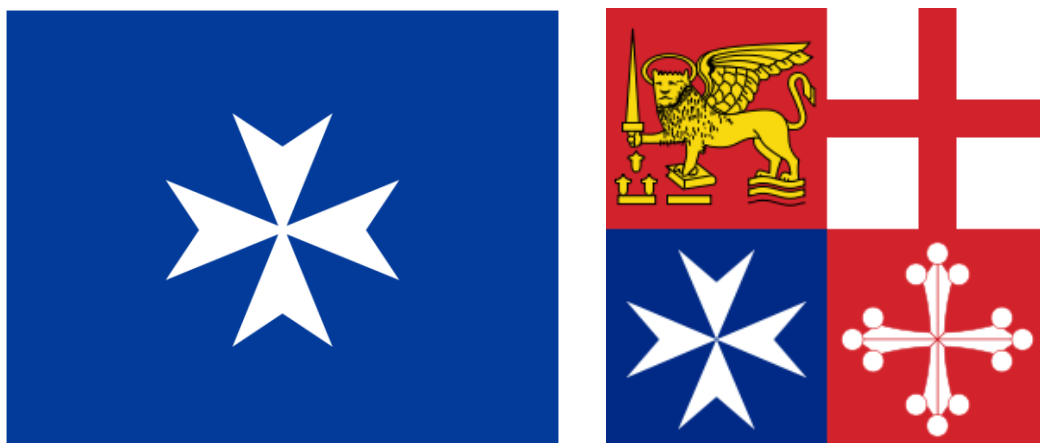

*Herby Kawalerów Maltańskich ze srebrnym krzyżem maltańskim na drugim planie
Odrisy z mozaiki podłogowej w katedrze St. John w La Valette (by A. Stricland)*

Skrzynki pocztowe z krzyżem maltańskim i także krzyż na ulicznej latarni.

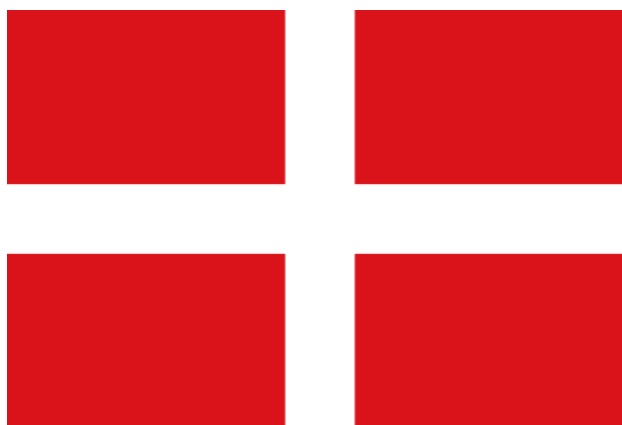
Krzyż Maltański oparty jest na równoramiennym krzyżu greckim o prostych ramionach. W symbolice bizantyjskiej pojawił się on w VI w. Krzyż ten był symbolem średniowiecznej, istniejącej w X-XI w. włoskiej Republiki Amalfi. Jej przedstawiciele-kupcy założyli w 1070 r. szpital i bractwo w Jerozolimie, dając początek późniejszemu zakonowi kawalerów maltańskich.

*Flaga morskiego Księstwa Amalfi i bandera włoska
(z symboliką księstw: Wenecji, Genui, Amalfi i Pisy)*

Wzór tego krzyża jako znaku Zakonu Maltańskiego został ostatecznie zatwierdzony przez papieża Sykstusa V w 1589 r.

Omawiając flagi funkcjonujące na terenie Republiki Malty z kronikarskiego obowiązku należy wspomnieć o herbie i fladze zakonu Kawalerów Maltańskich. Zakon ten uznawany jest za podmiot prawa międzynarodowego, stąd jest stroną umów międzynarodowych, a jego siedziby (Rzym, Malta) mają status eksterytorialności. Stąd też w swojej nazwie ma określenie **Suwerenny** i posługuje się własną symboliką – herbem i flagą.

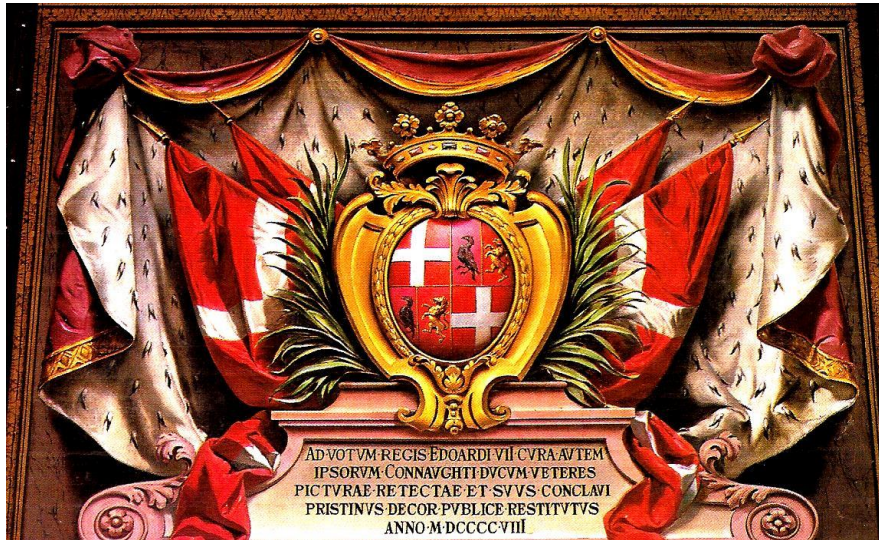

Herb i flaga Suwerennego Zakonu Kawalerów Maltańskich

Zasadniczym elementem herbu Suwerennego Zakonu Kawalerów Maltańskich jest owalna tarcza o polu czerwonym z krzyżem greckim barwy białej. Jest to herb rodziny Jeana de Valette, 49-go Wielkiego Mistrza tego zakonu, uważanego za największego bohatera rycerzy maltańskich. Zasłynął on w 1565 r. dowodząc heroiczną obroną Malty (zwaną Wielkim Oblężeniem) przed Imperium Otomańskim.

Herb i flaga rycerzy maltańskich zostały zatwierdzone w Konstytucji Zakonu z 1961 r. Herb taki przysługuje Wielkiemu Mistrzowi, instytucjom zakonu i dyplomatom.

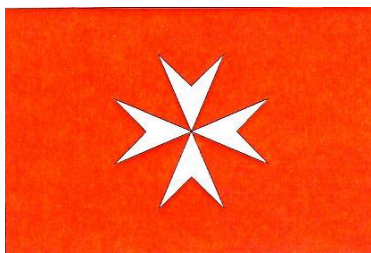

Herb Jeana de Valette Wielkiego Mistrza Zakonu Maltańskiego w latach 1557 – 1568

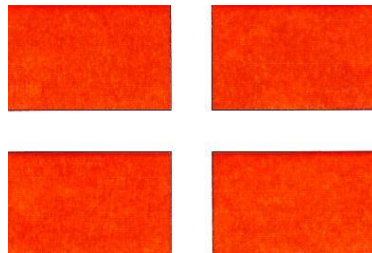

La Valette – flaga Suwerennego Zakonu Kawalerów Maltańskich nad ich siedzibą

Reasumując trzeba zauważyć iż Suwerenny Zakon Kawalerów Maltańskich dysponuje co najmniej trzema flagami:

(a)

(b)

(c)

Trzy najważniejsze flagi Zakonu Maltańskiego: flaga przedstawicielstw dyplomatycznych (a), flaga Zakonu Maltańskiego (b) i flaga Wielkiego Mistrza (c).

Flaga Republiki Malty i flaga Zakonu Maltańskiego nad fortem St. Angelo, La Valetta

Flaga Zakonu Maltańskiego na fasadzie siedziby jego rządu

Flaga dyplomatyczna Zakonu Kawalerów Maltańskich przed gmachem Unii Europejskiej

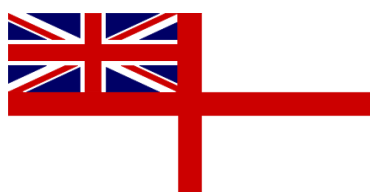
Zakon Maltański w swojej działalności medycznej i humanitarnej posługuje się emblematem w formie herbu z Krzyżem Maltańskim. Ten emblemat używany jest także Zakon Maltański w Polsce (*Order of Malta Poland*)

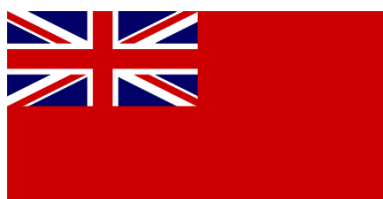
Emblemat dzieł medycznych i humanitarnych Zakonu Maltańskiego i winieta miesięcznika "Krzyż Maltański" wydawanego przez Zakon Maltański w Polsce

Jak wyżej wykazano zestaw biało-czerwonych barw przewija się w symbolice Malty od blisko tysiąca lat – by z czasem od co najmniej kilkuset lat stały się one narodowym symbolem Maltańczyków.

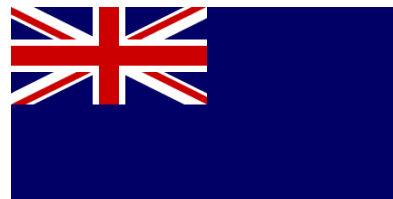
Tymczasem warto prześledzić kształtowanie się wzorów flag Malty pod panowaniem Imperium Brytyjskiego. W bogatym zastawie brytyjskich flag znaczące miejsce zajmują trzy bandery: *White Ensign*, *Red Ensign* oraz *Blue Ensign*.

White Ensign

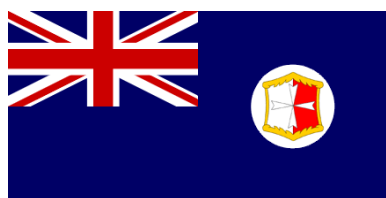

Red Ensign

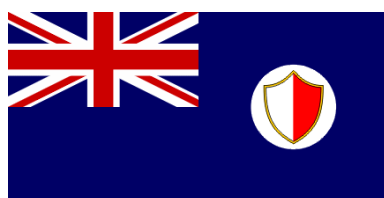

Blue Ensign

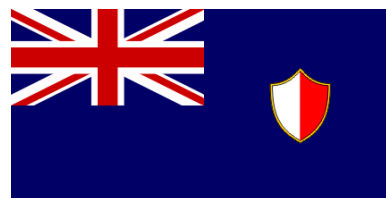
White Ensign – to bandera Królewskiej Marynarki Wojennej (Royal Navy). *Red Ensign* – mogą podnosić cywilne statki handlowe (czyli pełni funkcję bandery handlowej), natomiast *Blue Ensign* to szczególne weksylium ma bowiem wieloraką funkcję – jest podnoszona na statkach handlowych dowodzonych przez oficera rezerwy Royal Navy, stanowi brytyjską banderę jachtową ze stosownymi emblematami, natomiast okresie imperialnym była nadawana państwom zrzeszonym w brytyjskiej wspólnocie Narodów (Commonwealth) za stosownym emblematem (herbem) konkretnego państwa bądź też brytyjskiego terytorium. W ten sposób *Blue Ensign* stała się po kongresie wiedeńskim symbolem Malty jako kolonii brytyjskiej

do ok. 1885 r.

do ok. 1890 r.

od 1923 r.

Trzy flagi Malty jako terytorium korony brytyjskiej

Na prezentowanych wyżej flagach zwraca uwagę umieszczony na ich płachtach biało-czerwony emblemat z krzyżem maltański, a później – herb o tarczy dzielonej w biało—czerwony słupek:

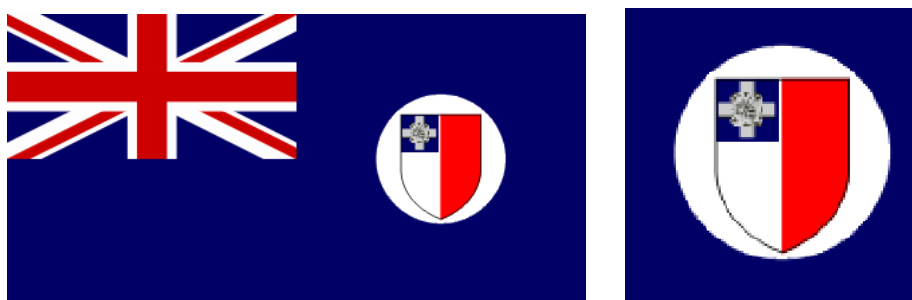
Emblemat i herby Malty na flagach pod panowaniem brytyjskim

W latach II wojny światowej Malta, która była na Morzu Śródziemnym strategiczną bazą *Royal Navy*, stała się jak to określił Churchill "niezatapialnym lotniskowcem brytyjskim". Ciężkie walki o panowanie nad archipelagiem maltańskim prowadzone z koalicją włosko-hitlerowską, które nie dopuściły do zdobycia Malty, spowodowały nadanie jej jednego z najwyższych odznaczeń brytyjskich - Krzyżem św. Jerzego, ustanowionego w 1940 r.

Krzyż św. Jerzego (St. George Cross)

Wizerunek Krzyża św. Jerzego wprowadzony został w 1943 r. na kolonialną flagę Malty – w niebieskim kantonie biało-czerwonej tarczy umieszczonej w białym okręgu.

Flaga Malty z 1943 r. i herb z krzyżem św. Jerzego w niebieskim polu

W 1963 r. Malta uzyskała w ramach *Commonwealth'u* częściową niepodległość jako **Państwo Maltańskie** (*State of Malta*), stąd też głową tego nowo utworzonego państwa była nadal królowa brytyjska Elżbieta II. W 1974 r. doszło do proklamowania **Republiki Malty** (*Repubblica ta' Malta*), już w pełni niepodległego państwa, które w 2004 r. przystąpiło do Unii Europejskiej wprowadzając w 2008 r. euro jako własną walutę.

W 1975 r., na bazie dotychczasowej symboliki maltańskiej, został ustanowiony oficjalny herb państwowy Republiki Malty aktem prawnym „*Emblem and Public Seal Act*”.

Herb Republiki Malty wz.1975

Godło państwowe przybrało formę herbu (małego) o tarczy późnogotyckiej dzielonej w słup - prawy biały (srebrny), lewy czerwony; w słupie białym wizerunek Krzyża św. Jerzego biały (srebrny) z otokiem czerwonym.

Tarczę wieńczy *corona muralis* z ośmioma wieżami (cztery z nich są niewidoczne) żółta (złota) jako symbol fortyfikacji wyspy i stolicy Malty. Wokół tarczy dwie gałązki zielone tworzące półwieniec - prawa oliwna (symbol pokoju) i lewa palmowa (symbol maltańskich tradycji). Poniżej tarczy znajduje się rozwinięta wstęga zawiązana pośrodku w kokardę - biała z czerwonym podbiciem i oficjalną nazwą państwa: „*REPUBBLIKA TA' MALTA*”.

Biało-czerwone barwy tarczy godła Republiki Maltańskiej nie były dziełem przypadku. Jak wspomniano wcześniej towarzyszyły one mieszkańcom Malty od około tysiąca lat. Legenda głosi, iż w 1091 r. włoski hrabia Roger de Hauteville wyzwolił archipelag Maltański spod panowania arabskiego i w uznaniu zasług chrześcijan maltańskich w odniesieniu zwycięstwa oderwał część ze swojej herbowej chorągwi – w błękitnym polu szachownica biało-czerwona w lewo skos – z górnymi, biało-czerwonymi kwadratami i przekazał je Maltańczykom jako znak zwycięstwa nad muzułmanami.

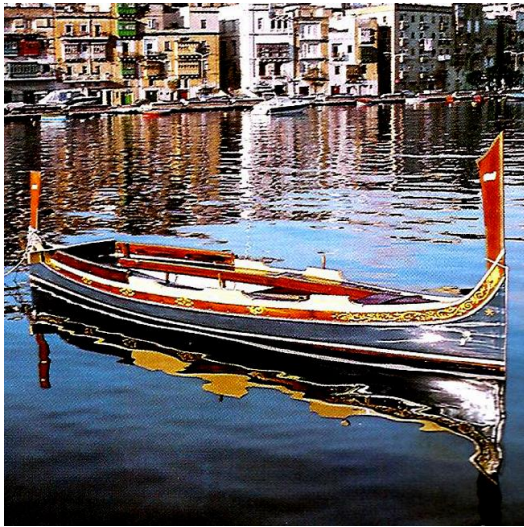
Herb rodu de Hauteville

Z kronikarskiego obowiązku odnotujmy fakt opracowania w 1975 r. dość kuriozalnego projektu herbu (?). Premier Malty Don Mintoff zlecił opracowanie jego wzoru studentom kierunków artystycznych, którzy umieścili w tarczy hiszpańskiej brzeg morza z tradycyjną maltańską łodzią, łopatę i widły oraz opuncję (roślina z rodziny kaktusowatych). Ten heraldyczny dziwoląg został zatwierdzony 11 lipca 1975 r., w siedem miesięcy po tym jak Malta stała się republiką i stąd poniżej tarczy umieszczona została nowa nazwa państwa - **Republika ta' Malta** i miał być umieszczany na okładkach paszportów. Nowe paszporty - koloru zielonego, stąd zwane *paszportami kadafiego* [3] – z nie-heraldycznym herbem zostały

[3] Bliżej o maltańskich "paszportach kadafiego" – patrz: "Suplement (2)".

wydrukowane i obowiązywały do 1987 r., kiedy to w 1987 r. po wygraniu wyborów przez nacjonalistów ten heraldyczny bohomaz został zastąpiony obecnym herbem.

Tradycyjna łódź maltańska

Quasi-herb Republiki Malty z 1975 r.

Republika Malty dysponuje także drugim herbem – w formie herbu wielkiego, który będzie przedmiotem dalszych rozważań.

Herb wielki Republiki Malty

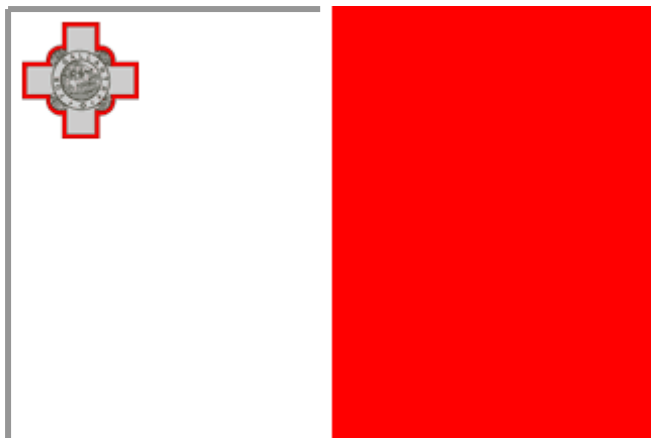
Herb wielki został wprowadzony w życie w 1964 r. w rok po uzyskaniu przez Malte częściowej niepodległości – utworzenia w ramach Commonwealth'u Państwa Maltańskiego (*State of Malta*). We wzorze znajduje się herb Republiki Malty (tzw. herb mały), jednakże w jego klejnocie z labrami białymi z podbiciem czerwonym umieszczony jest hełm turniejowy żółty zwieńczony także koroną muralis. Trzymaczami są dwa koniki morskie barwy niebieskiej w układzie antytetycznym, zaś poniżej w tle fal morskich umieszczony jest krzyż maltański oraz rozwinięta wstęga z dewizą *VIRTUTE ET CONSTANTIA* (*ODWAGA I WIERNOŚĆ*).

Dodajmy, iż do 1964 r. Malta jako kolonia używała herbu wielkiego Imperium Brytyjskiego:

Herb wielki Imperium Brytyjskiego używany na Malcie w latach 1953 - 1964

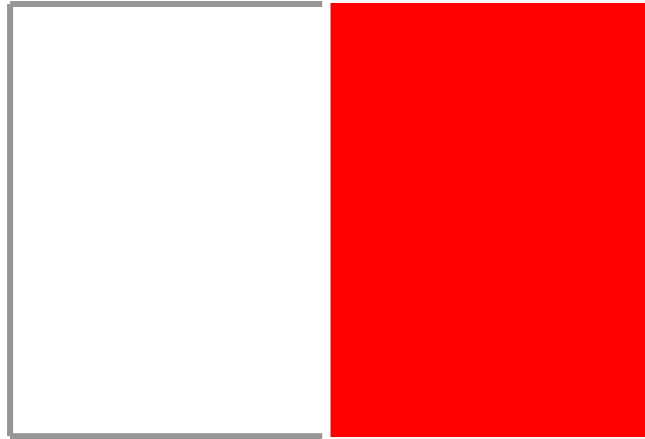
W tym samym 1964 roku ustanowiona została oficjalna flaga Malty, wyraźnie nawiązująca swym wzorem do herbu małego

Flaga Malty wz. 1964 – obecnie oficjalna flaga Republiki Malty

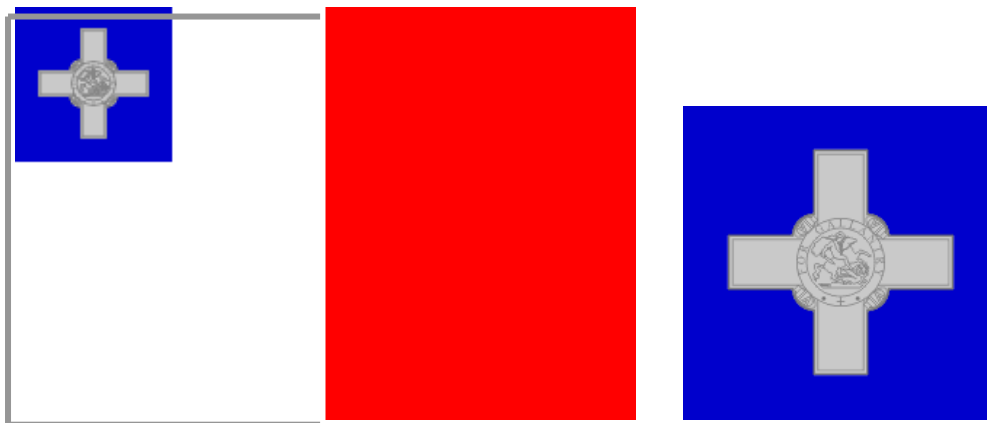
Powstanie wyżej prezentowanej flagi ma swoją nieco skomplikowaną historię. Jak bowiem wspomniano wyżej – w okresie poległości Malty do Imperium Brytyjskiego Malta używała **Blue Ensign** z modyfikacją biało-czerwonego emblematu/herbu jako symbolu narodowego.

Niezależnie od powyższych flag bazujących na *Blue Ensign* w 1943 r. wprowadzono w życie nieoficjalną, cywilną flagę narodową Maltańczyków o płachcie białoczerwonej dzielonej w słup, bez żadnej dodatkowej symboliki. Od 1947 r. była ona dopuszczona do ekspozycji na Malcie jako flaga lokalna.

Biało-czerwona flaga "cywilna" wz. 1943 – od 1947 r. jako lokalna flaga narodowa.

Powyższa flaga biało-czerwona przeszła wkrótce modyfikację – w wyniku nadania Malcie Krzyża św. Jerzego za bohaterską obronę wysp przed koalicją państw Osi wizerunek tego odznaczenia wprowadzono w kantonie flagi na tle niebieskiego kwadratu. Tak skonstruowana flaga nie miała oficjalnego charakteru – prawdopodobnie została ona wprowadzona w życie przez urzędnika Jej Królewskiej Mości.

Flaga "cywilna" Malty z krzyżem św. Jerzego niebieskim polem w kantonie

W ostatecznym, oficjalnym wzorze, wprowadzonym w 1964 r. w miejsce niebieskiego kwadratu wprowadzono czerwoną obwódkę rysunku odznaki Krzyża Św. Jerzego i w takiej formie flaga ta pełni do dzisiejszego dnia wieloraką funkcję – z których najważniejsze to flaga państwowa, bandera wojenna czy też flaga przedstawicielstw dyplomatycznych.

Wspomnieć w tym miejscu trzeba o fladze (sztafardze) Prezydenta Republiki Malty ustanowionej w 1988 r.: w błękitnym polu płachty znajduje się herb (mały) Republiki Malty, zaś w czterech rogach umieszczone są krzyże maltańskie barwy żółtej. W tej symbolice jest jakby zawarta cała historia maltańskich wysp: w herbie – symbolika państwowa połączona z narodowymi barwami Maltańczyków, w krzyżach maltańskich – dzieje Zakonu Kawalerów Maltańskich i w barwie płachty – okres pod panowaniem brytyjskiego imperium. Dodajmy, iż w latach 1974 – 1988 jako osobiste weksylium głowy Państwa Maltańskiego była używana biało-czerwona flaga Malty z krzyżem św. Jerzego w kantonie, wprowadzona w 1964 r.

Flaga (sztyndar) Prezydenta Republiki Malty

Jako weksylologiczną ciekawostkę można przedstawić jeszcze jedną flagę, a mianowicie osobistą flagę królowej Elżbiety II, zaprojektowaną specjalnie z okazji wizyty na Malcie w 1967 r. Na biało-czerwonej flagę Malty z krzyżem św. Jerzego w kantonie wprowadzono centralnym polu wieniec z złotych róż, a w jego polu barwy niebieskiej żółty sygnet "E" zwieńczony żółtą koroną królewską.

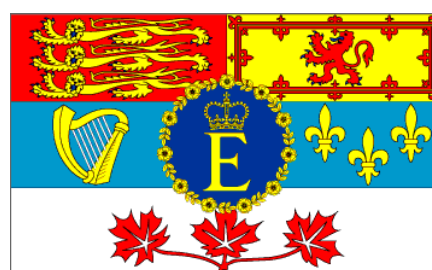
Flaga osobista królowej Elżbiety II - sporządzona z okazji wizyty na Malcie w 1967 r.

Sporządzenie okazjonalnego weksylium osobistego brytyjskiej królowej nie było dziełem przypadku. Przyjrzyjmy się zatem pewnemu szczegółowi brytyjskiego kodeksu flagowego dotyczącego używania flag podczas zagranicznych wizyt królowej Elżbiety II.

Na terenie wielkiej Brytanii i podczas wizyt w państwach nie będących członkami Wspólnoty Brytyjskiej zwyczajowo używana jest Royal Standard - osobista flaga królowej Elżbiety II.

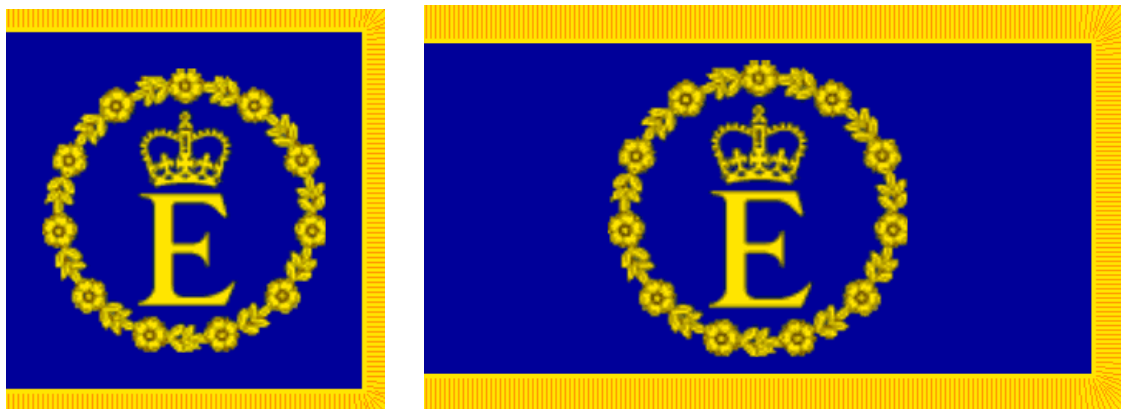

Royal Standard Elżbiety II

Flaga osobista Elżbiety II używana podczas wizyt w Kanadzie

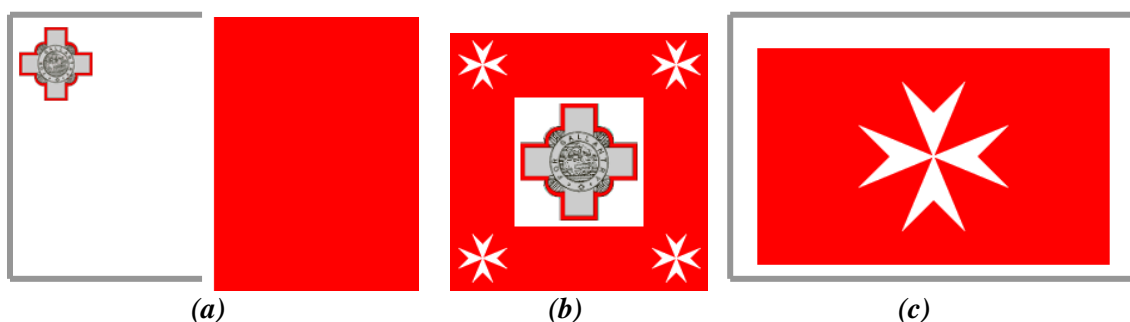
Natomiast w ceremoniale wizyt królowej Elżbiety II składanych w krajach *Commonwealth'u* obowiązują inne zasady: tam, gdzie brytyjska królowa jest głową państwa (np. Kanada) używana jest jej osobista flaga w której znajduje się symbolika danego państwa; natomiast w krajach Wspólnoty Brytyjskiej będących republikami używana jest osobiste weksylium Elżbiety II poniższego wzoru, bowiem Elżbieta II składa w nich wizytę nie jako głowa tego państwa czyli Królowa Elżbieta II lecz jako ... Elżbieta WINDSOR (!)

Osobista flaga Elżbiety II w dwóch wariantach ustanowiona w 1961 r

Ustanowienie zatem specjalnej, osobistej flagi Królowej Elżbiety II z okazji wizyty na Malcie w 1967 r. było uhonorowaniem Republiki Malty za zasługi w czasie II wojny światowej.

Należy jeszcze wspomnieć o zespole morskich weksyliów Republiki Malty. O banderze wojenne wspominaliśmy wyżej, jednakże jeszcze dwie flagi wymagają ich prezentacji. Są to proporzec dziobowy oraz bandera handlowa, ustanowione w 1965 r.

Morskie weksylia Republiki Malty: bandera wojenna (a) i bandera handlowa (c) oraz proporzec dziobowy (b)

Dla pełnego obrazu symboliki Republiki Malty należy jeszcze wrócić do omówionego wcześniej jej herbu wielkiego, bowiem występuje ona w jeszcze jednej postaci. Otóż w porównaniu do herbu wielkiego jako znaku państwowego herb ten występuje w drugiej odmianie, z w której klejnocie hełm turniejowy nie jest zwieńczony koroną muralis – lecz koroną książęcą; w tym przypadku tzw. koroną Edwarda, jednym z brytyjskich regaliów. Herb wielki w tej odmianie został ustanowiony dla Generał-Gubernatora Malty w 1964 r.

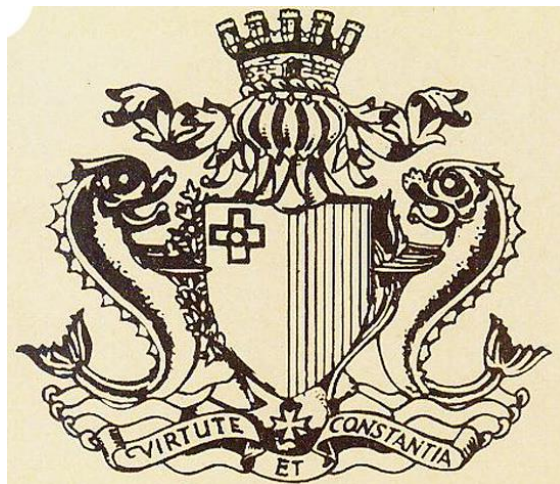
Herb general-gubernatora Malty z 1964 r.

Jednocześnie została ustanowiona flaga general-gubernatora Malty, w której w centralnym polu umieszczona jest korona Edwarda ze stojącym na niej lwem.

Flaga general-gubernatora Malty z koroną Edwarda

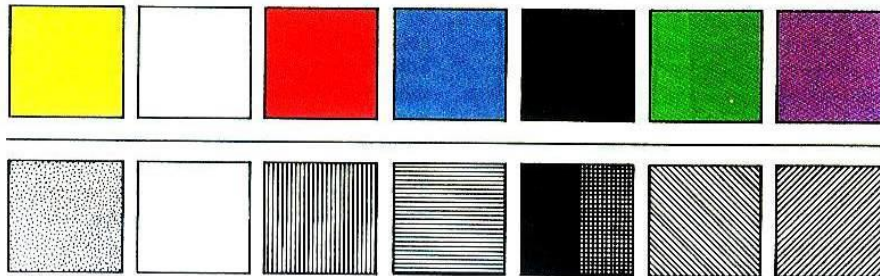
Herb wielki Malty występuje w jeszcze jednej formie, a mianowicie w postaci ideogramu – postaci szczerbionej, bo pozbawionej przynależnych herbowi barw. W przypadku herbu wielkiego Malty jest jednak odstępstwo od klasycznego ideogramu, a mianowicie ... zakodowane są w nim barwy tarczy herbu (małego).

Ideogram herby wielkiego Malty z kodem barw tarczy herbu

Heraldyczny kod barw powstał w okresie wynależenia przez Gutenberga czarno-białego druku. Wówczas powstał problem: w jaki sposób odwzorować barwne wzory herbów dotychczas mozolnie malowanych przez skrybów? Wymyślono kilka takich kodów, z których najbardziej rozpowszechnił się kod barw wg Petra Santa & Colombiere z 1638/1939, w którym barwom heraldycznych przypisano odpowiednio różny sposób kreskowania konkretnych pól herbów (tzw. szrafunek):

Kod barw heraldycznych wg Petra Santa & Colombiere (1638/1639)

Porównajmy zatem dwa wzory herbu Malty – barwnego i z kodem barw tarczy herbu:

Herb Republiki Malty – wzór barwny i wzór z kodem barw tarczy

Ten sposób odwzorowania herby Malty znalazł zastosowanie na wprowadzonych w 2008 r. rewersach maltańskich monet euro – 50, 20 i 10 centów. Gwoli ścisłości dodajmy, iż również wcześniej tego typu odwzorowanie herbu było widoczne na lirach, monetach narodowej maltańskiej waluty.

Dla ilustracji prezentujemy okolicznościową monetę 5 lirów wybitą w srebrze w 1998 r. z okazji 30-lecia Banku Malty (*Central Bank of Malta*)

Okolicznościowa moneta 5 lirów wybita z okazji 30-lecia Centralnego Banku Malty ...

... oraz herb Malty z awersu powyższej monety z zakodowanymi barwami tarczy herbu

Rewersy maltańskich monet euro: 10, 20 i 50 centów z kodowanym Herbem Małym oraz 1 i 2 euro z Krzyżem Maltańskim, symbolem Suwerennego Zakony Kawalerów Maltańskich

Kończąc rozważania nad tysiącletnią, skomplikowaną symboliką Republiki Malty dla pełnego obrazu maltańskich weksyliów nie można nie wspomnieć choćby o jednej z flag municypalnych – fladze La Valetta, stolicy Malty:

Herb i flaga La Valetty

Maltańskie flagi municypalne pozostają jednak poza przedmiotowym zakresem niniejszego opracowania.

Podsumowując powyższe rozważania o symbolice i weksyliach Republiki Malty wspomnijmy o jeszcze jednej fladze – Towarzystwa Heraldycznego i Weksylologicznego Malty, rzecz oczywista iż z herbem Republiki Malty umieszczonym w centralnym polu płachty.

Flaga Heraldry and Vexillology Society of Malta (HAVSOM)

I jeszcze dla pełniejszego obrazu maltańskiej symboliki prezentujemy turystyczne logo Republiki Malty, oczywiście z Krzyżem Maltańskim.

Logo turystyczne Republiki Malty

Kończąc niniejsze opracowanie poświęcone symbolom i flagom Republiki Malty prezentujemy dwa piękne ujęcia zasadniczych trzech flag maltańskich

La Valetta - Fort St. Angelo z flagami Republiki Malty i Suwerennego Zakonu Maltańskiego

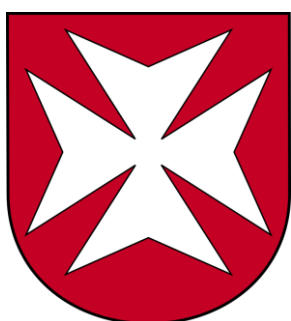
Flaga przedstawicielstw dyplomatycznych Suwerennego Zakony Maltańskiego w pełnej krasie.

Krzysztof J. Guzek
SMDBiB & PTVex.

Zduny k/Łowicza, w styczniu 2017 r.

A N E K S

Z kronikarskiego obowiązku odnotujemy fakt, iż w kilku polskich herbach terytorialnych widnieje Krzyż Maltański;

Gmina Łagów

Gmina Suchy Las

Wejherowo

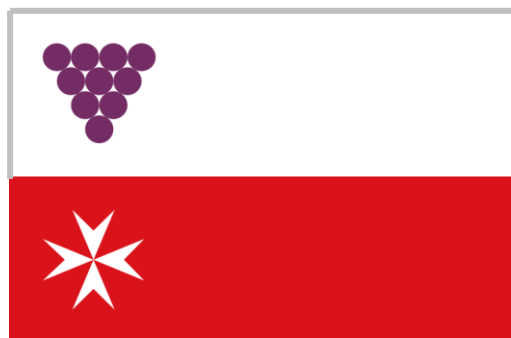

Gmina Kleszczewo*)

Przedstawiamy powyższe herby na dowód, iż skutkiem zaszczości historycznych Krzyż Maltański funkcjonuje do dzisiejszego dnia w polskich herbach terytorialnych herbach. Odnotowując tenże fakt nie wnikamy głębiej w przyczyny takiego stanu rzeczy.

Również z kronikarskiego obowiązku odnotujemy fakt, że Krzyż Maltański widnieje na kilku flagach nie związanych z Archipelagiem Maltańskim, wiadomo bowiem, iż Zakon Kawalerów Maltańskich miał charakter organizacji paneuropejskiej.

Flaga hiszpańskiej gminy D'Avinyonet de Puigventos, Katalonia

Odnotujmy także fakt iż krzyż Maltański widnieje na pamiątkowym krawacie Zakonu Kawalerów Maltańskich:

Pamiątkowy krawat Zakonu Kawalerów maltańskich (własność Autora)

---

*) jest to projekt herbu zaopiniowany negatywnie *de iure caduco* przez Komisję Heraldyczną z kuriozalnym uzasadnieniem iż gminie wiejskiej nie przysługuje królewska korona gotycka ! Gmina ta obejmuje teren który niegdyś był królewszczyzną, a następnie był we władaniu Zakonu Joannitów. No commets !

Krzysztof J. Guzek

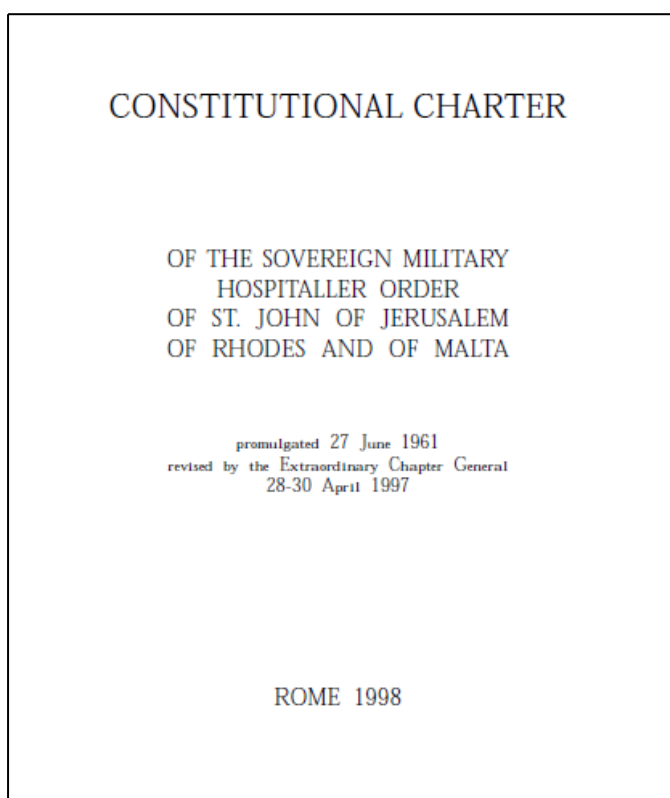
S U P L E M E N T (1)

Na potrzeby niniejszego opracowania użyto skróconej, dość powszechnie używanej skróconej nazwy : "**Zakon Kawalerów Maltańskich**", bądź też "**Suwerenny Zakon Kawalerów Maltańskich**"

Dodajmy, że skrócone nazwy: Suwerenny Rycerski Zakon Maltański, Suwerenny Zakon Maltański, lub Zakon Maltański są często używane w komunikatach prawnych, dyplomatycznych i prasowych. Pełna nazwa zakonu - widniejąca na jego Konstytucji ma brzmienie:

Suwerenny Rycerski Zakon Szpitalników Św. Jana, z Jerozolimy, z Rodos i z Malty.

Konstytucja Zakonu przewiduje także skrót od pełnej nazwy włoskiej – **SMOM**.

Konstytucja Suwerennego Zakonu Maltańskiego - strona tytułowa

[źródło – Arch. KJG]

W literaturze zakon ten wymieniany jest pod różnymi nazwami, zależnie od historycznych okresów jego dziejów, z których najstarsza brzmi *Fratres Hospitalis St. Jodannis Hierosolymitani – Bracia Szpitalni św. Jana Jerozolimskiego*. Inne, spotykane w literaturze określenia Zakonu to: *Szpitalnicy*, *Zakon Szpitalników św. Jana Jerozolimskiego*, *Zakon Szpitala św. Jana*, *Szpital*, *Joannici*, *Kawalerowie Rodyjscy*, *Rycerze Rodyjscy*, *Rycerze św. Jana*, *Kawalerowie Maltańscy*, *Rycerze Maltańscy*, *Zakon Kawalerów Maltańskich*, *Święty Zakon Jerozolimski św. Jana*.

Jak z powyższego zestawienia wynika – wobec mnogości używanych w literaturze nazw tegoż zakonu użycie w niniejszym opracowaniu skróconej nazwy nie jest błędem.

Zielone paszporty Republiki Malty

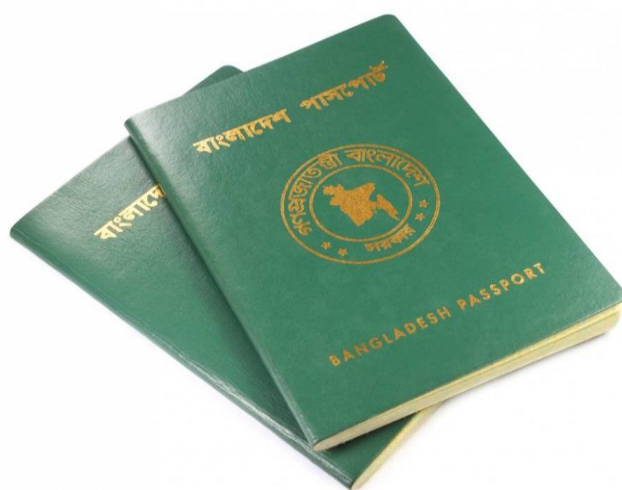
Wprowadzone w życie w 1975 r. nowe paszporty Republiki Malty koloru zielonego z quasi-herbem państwowym nie bez powodu zyskały nazwę "paszportów kadafiego".

Zgodnie z umowami międzynarodowymi dla okładek paszportów przewidziane są tylko cztery kolory w różnych odcieniach: czerwony, niebieski, zielony i czarny. I tak: paszporty w kolorze czerwonym zarezerwowane są dla państw Unii Europejskiej oraz dla państw Wspólnoty Andyjskiej, granatowe paszporty przysługują obywatelom Stanów Zjednoczonych a także mieszkańcom Karaibów i krajom przynależącym do organizacji Wspólny Rynek Południa (tzw. Mercosur w Ameryce Płd..)

Natomiast paszporty koloru zielonego używane są przez obywateli państw, w których dominuje Islam oraz krajach członkowskich Wspólnoty Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej (ECOWAS), także i w Nigerii i Senegal.

Zgodnie z powyższymi zasadami paszporty Republiki Malty nie powinny mieć okładek koloru zielonego gdyż jest to kraj o dominacji religii chrześcijańskiej.

W tym czasie w 1975 r. opublikowana została w olbrzymim nakładzie i rozpowszechniona po całym świecie książeczka autorstwa Muamara Kadafiego, przywódcy libijskiej Dżamahiriji (1977-2011) pt. **"Zielona Książeczka"** przedstawiająca jego oryginalną filozofię polityczną. Notabene w tym czasie flagą Dżamahiriji była plachta barwy zielonej bez żadnej dodatkowej symboliki.

Zielone paszporty Bangladeszu

"Zielona Książeczka" Muamara Kadafiego - 1975

Z tego powodu paszporty Republiki Malty z okładkami koloru zielonego zyskały potoczną nazwę **"paszportów kadafiego"**, Paszporty zielonymi okładkami zostały zniesione w 1987 r. po wygraniu wyborów przez nacjonalistów.

Jako ciekawostkę można dodać fakt wyprodukowania zielonych paszportów przez tzw. Państwo Islamskie, na których okładkach widnieje w języku arabskim i angielskim – aby nie było żadnych dla dzihadystów żadnych wątpliwości - napis **"Passport to Paradise"** czyli "Przepustka do raju".

Krzysztof J. Guzek